

Skären

LÄRARHANDLEDNING
&
ARBETSBLAD
www.skarenmuseum.fi

Skären

LÄRARHANDLEDNING

Välkommen till Skären, ett virtuellt museum fyllt med möjligheter, kunskap och information om livet i skärgården. Upplev den levande närhistorien och dela gärna upplevelsen med en äldre person som kan berätta egna historier om livet i Skären. Efter besöket kan eleverna testa sina kunskaper med ett [frågeformulär](#) i Google Forms. Det finns också fördjupade **arbetsblad** för eleverna. Dessa arbetsblad har utformats med fokus på olika skolämnen och värdegrundsbegrepp som jämställdhet, hållbarhet och ekologisk fostran för att nämna några av de viktiga teman läroplanen lyfter fram. Allra bäst upplevs Skären i anknytning till ett lokalt museum eller en utflyktsmiljö i närliggande skärgård som påminner om de miljöer som finns i Skärens olika rum. Välkommen att inspireras!

[Klicka här](#) för att se ett filmklipp om hur du navigerar och använder Skärens hemsida.

www.skarenmuseum.fi

1. Hemmet

Gården och
lillstugan
Storstugan

2. Fiske

Fiskestuga
Fiskebåten

3. Båtbygge

Ute i skogen
Båtverkstaden

4. Säljakt

Inför säljakt
Ute på isen

5. Skolan

Undervisning
Lekar

När du klickar på ett rum öppnas en vy i **360 grader** som du kan ta dig runt i. Ett ljudklipp som hör till bilden spelas upp automatiskt. Vill du stänga av ljudet finns högtalarsymbolen uppe i högra hörnet. Ta dig runt i den 360-gradiga vyn och upptäck vad som finns där. I varje rum finns det flera **i** symboler i anknytning till olika föremål. Om du klickar på i- symbolen får du upp mer information om föremålet. I varje rum finns det mellan 8-10 i-symboler att utforska. Lägg också märke till symbolen **▶** som finns utmärkt, klicka på spel-symbolen och ett filmklipp öppnas. Längst ner på varje sida hittar du ett **Bild och Filmarkiv**. Här finns material insamlat från olika museer och samlingar. Till skillnad från 360-vyerna är detta material autentiskt medans 360-vyerna är återskapade bilder.

FEM ARBETSBLAD

På dessa arbetsblad finns arbetsuppgifter som passar undervisningen i modersmål, matematik, OMG, historia, slöjd och bildkonst. Här ger vi eleven möjligheten att experimentera och fördjupa sig. Ett arbetsblad inleds med några enklare uppgifter och avslutas med en valfri längre uppgift som sträcker sig över två till tre lektioner. Uppgifterna fungerar som projektarbete eller hemarbete.

INTERAKTIVT TEST

Det interaktiva testet är ett digitalt frågeformulär med 17 frågor som eleverna kan genomföra efter att de bekantat sig med Skären. Svaren hittar eleverna främst i inforutorna och testet tar ca 15 minuter att genomföra. [Klicka här](#) för att komma till testet.

Besök Skären - Inför säljakt och bekanta dig med stugköket och förberedelserna. Följande frågor kan du arbeta med självständigt, i par eller tillsammans med någon vuxen.

1. Poesi och dikt

Ändra texten på fälbyttan från gammelsvenska till nutids svenska. Du får ändra om i texten som du vill bara den har samma budskap. Du får välja att rimma eller inte.

WÄLSIGNA RESAN SOM IAG GÖR
SÅ OCK MIN HANDEL SOM IAG FÖR
ATT IAG MED ÄRAN RÄT OCK SKÄL
MIN WINST OCK NÄRING WÄRWAR WÄL

2. Mer om poesi

Erick Alskog hade en fin text med sig på sin färd. Men vilken text skulle du vilja skriva till dig själv? Skriv ett eller flera positiva budskap till dig själv. Förvandla sedan dessa ord till en dikt. [Klicka här](#) för tips på hur du skriver dikter.

3. Öva på femradingen

Rad 1: Börja med att skriva ett ord.

Rad 2: Nu är det dags att skriva två ord som beskriver första ordet

Rad 3: Tre ord som beskriver en händelse som kan kopplas till de två första raderna.

Rad 4: Skriv ner fyra stycken ord där du beskriver en känsla du får gällande det första ordet.

Rad 5: På sista raden ska du enbart skriva ner ett ord. Ett överraskande, ett summerande ord eller en upprepning av första ordet.

Exempel:

Sommar
Mjuk glass
Solens strålar värmer
Flyter runt i glädje
Luftmadrass

4. På camping

Du ska själv ut på en övernattningshelg i skogen. Vad packar du med dig i matväg för att överleva två nätter?

3. Förvaringskärl

Fälbyttan är gjord i trä, men idag förvarar vi sällan mat i kärl gjort av trä. Vilka material är era förvaringskärl gjorda av? Bekanta dig med alla kärl i köket. Sök igenom kylskåp och torrsåp. Vilka kärl används för vilka matvaror?

TORRA MATVAROR - KÄRLMATERIAL

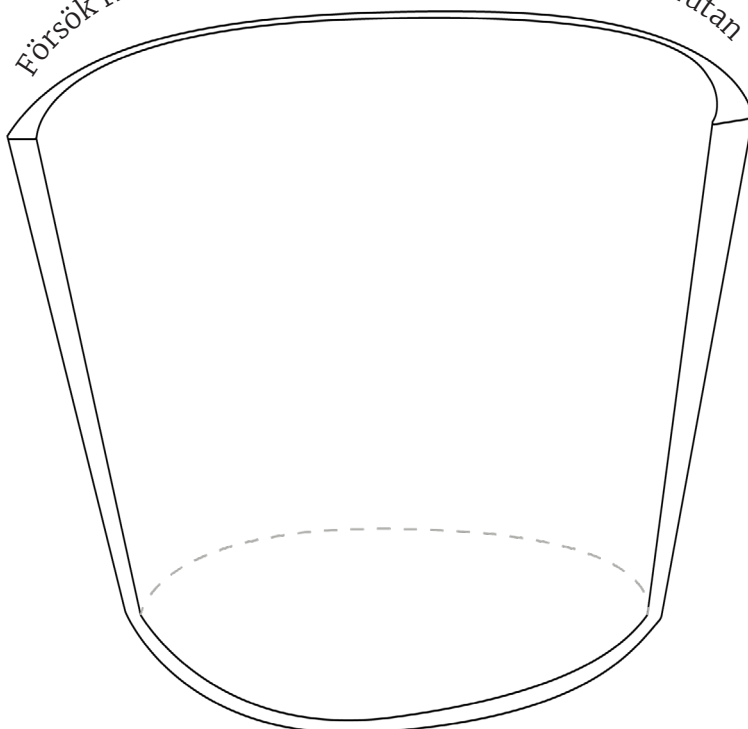
_____	_____
_____	_____
_____	_____

FUKTIGA MATVAROR - KÄRLMATERIAL

_____	_____
_____	_____
_____	_____

5. Inför säljakt

Hur såg det ut innuti en fälbytta? Vilka råvaror och andra ting kunde finnas i den och hur var de placerade? Försök rita enligt instruktionerna du finner i inforutan till Fälbyttan.

Besök **Skären - Hemmet och Livet på gården** var tvätten kokas och hängs upp på tork. Följande frågor kan du arbeta med självständigt, i par eller tillsammans med en vuxen.

1. Alternativ tvätt

Lista upp några sätt du kan fräscha upp dina kläder på utan att tvätta dem i tvättmaskin.

[illegible]

5. Vilket träslag?

Om du ska göra en bykpojke behöver den var **rötmotståndig, seg** och hållbar för att stå emot regn och kyla. Vilket träslag tror du passar bäst till en bykpojke?

Fråga en vuxen eller sök på Wikipedia med sökordet **Träslag Norden**. Se på tabellen över olika träslag.

2. Bykpojken

Vad kallas bykpojke nuförtiden?

Vad kallas denna på

Finska _____

Engelska _____

3. Väg din tvätt

Under en hel vecka ska du samla dina smutskläder i en egen påse. I slutet av veckan väger du påsen på en kökssvåg eller en personvåg. Hur mycket väger din tvätt?

---

4. Tvätt förr och nu

Ta en titt på **"Hemmet"** och fundera på vilket sätt klädtvättandet ändrats. Hur sköts tvätt av kläder idag? Vilka redskap och metoder finns idag som inte fanns förr och vad gör man med den torra tvätten idag jämfört med förr? (Du får givetvis fråga en äldre person) Skriv ner olikheterna.

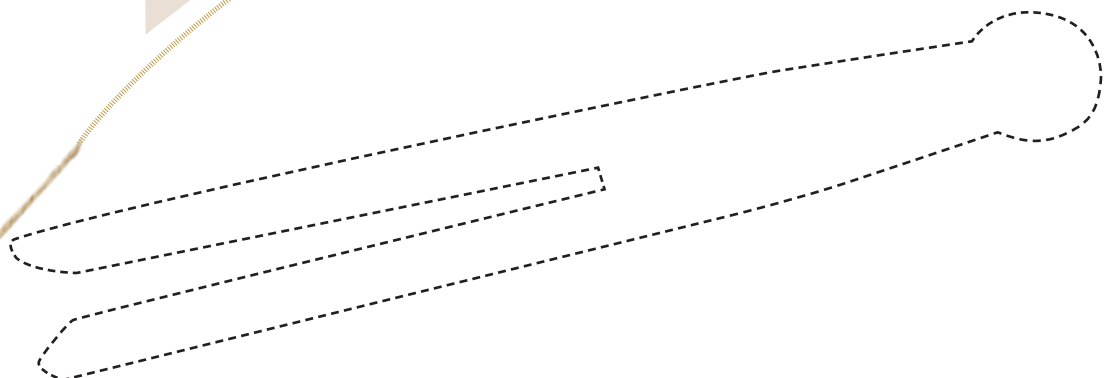
6. Träslöjd projekt

Tälj en eller gärna två bykpojkar.
Välj ut ett trämaterial som är segt och
röttåligt. Här nere finns en modell i egentlig
storlek. Den kan vara både rund och fyrkantig.

[KLICKA här för instruktionsfilm](#)

6. Träslöjd projekt

Tälj en eller gärna två bykpojkar.
Välj ut ett trämaterial som är segt och
röttåligt. Här nere finns en modell i egentlig
storlek. Den kan vara både rund och fyrkantig.
[KLICKA här för instruktionsfilm](#)

Besök **Skären - Fiske** och bekanta dig med sidans innehåll. **Följande frågor kan du arbeta med självständigt, i par eller tillsammans med någon vuxen.**

1. Nätvakaren / Vetten

Varför flyter nätvakaren?
 Intervjua en vuxen eller ta reda på
 tillsammans med en klasskompis.
 Förklara åtminstone fenomenet
 med ord som; **material**, **densitet**
 och **konstruktion**.

[illegible]

2. Fisk e gott

Fisken innehåller viktiga fetter som
är bra för din växande hjärna!
Lista upp fiskar du ätit? Märk ut din
favorit med en ★

---

3. Strömungsrezept

Hur vill du äta strömming?
Nu får du googla bilder av
följande strömmingsrätter:

- Stekt strömming
- Inlagd strömming
- Strömmingslåda
- Halstrad strömming
- Ostfylld strömming
- Friterad strömming
- Strömmingsbullar/biffar

Välj någon av rätterna, visa
det för en vuxen hemma och
bestäm när ni ska göra den
tillsammans!

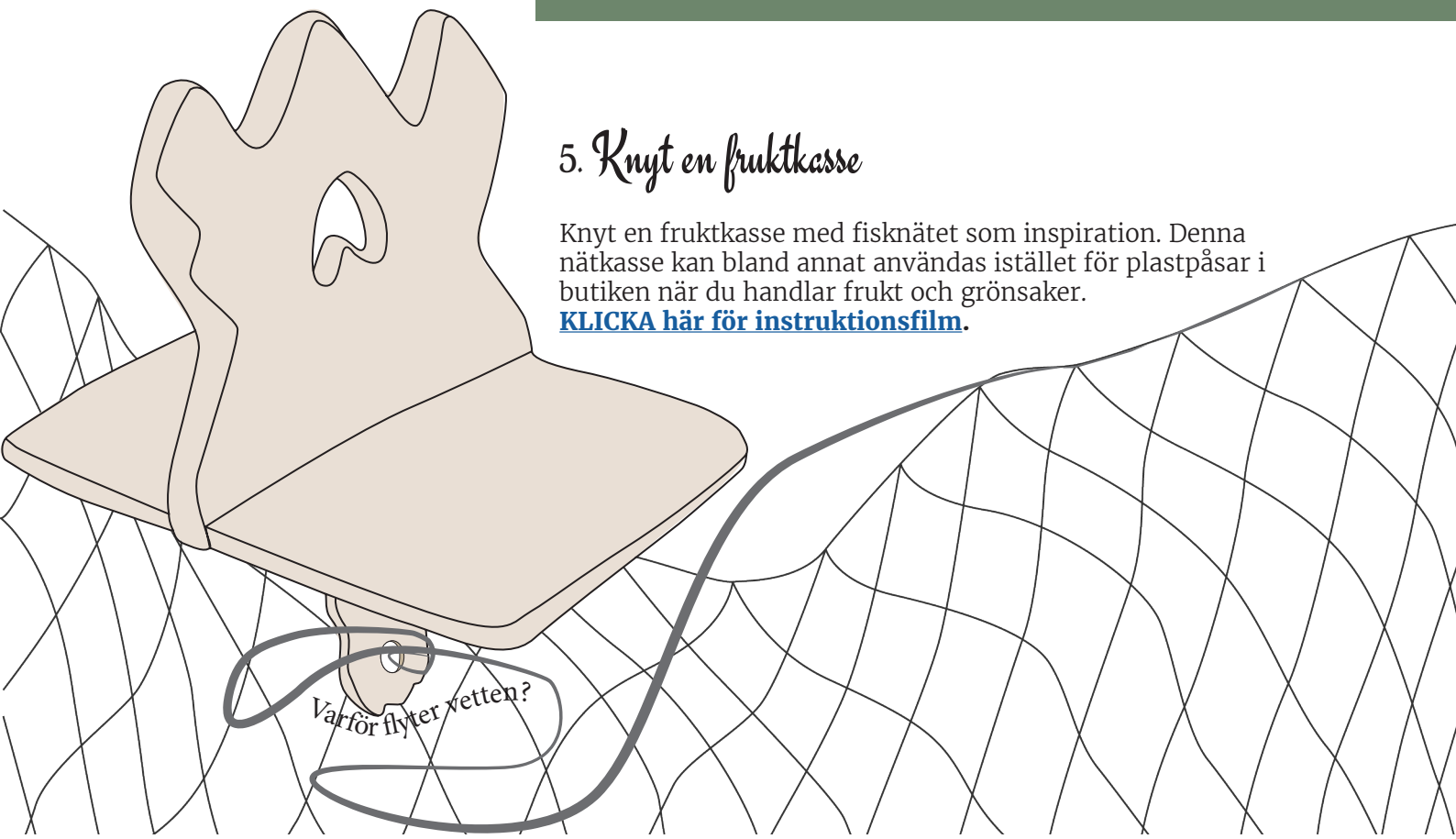
4. Designa din familjs nätverkare

Varje skärgårdsfamilj hade en egen stil på sin nätvakare. Den del som flöt ovan vatten skulle se olika ut för att markera vem som ägde nätet i vattnet. Skissa upp olika nätvakare på papper, du kan kopiera yttre formen av den du ser här nedan. Hitta på så många olika former och mönster som du kan till den övre delen som sticker upp ovanför vattenytan. På den vågräta plattan hade man också familjens bomärke inristat, har din familj ett bomärke? Fråga av någon äldre i din släkt, eller hitta på ett eget. Bygg en "mockup" eller prototyp av din skiss i riktig storlek. Du kan använda paff från lådor och förpackningar som byggmaterial.

5. Knyt en fruktkasse

Knyt en fruktkasse med fisknätet som inspiration. Denna nätkasse kan bland annat användas istället för plastpåsar i butiken när du handlar frukt och grönsaker.

KLICKA här för instruktionsfilm.

Besök Skären - Skolan - Undervisning samt Lekar. Följande frågor kan du arbeta med självständigt, i par eller tillsammans med en vuxen.

1. Lekar från förr

Kryssa i de lekar du känner du till?
Gå sedan in på Bild och filmarkivet längst ner på Skolan-fliken i Skären.

Välj någon av lekarna och läs om hur man leker den. Skapa en film som visar hur leken går till!

- ☐ Tjärtunnan
- ☐ 10 stickor på ett bräde
- ☐ Boll hopp skutt
- ☐ Hoppa bräde
- ☐ Blindbock
- ☐ Hoppa rep
- ☐ Mala mala maltet
- ☐ Slängbock
- ☐ Rädda handen

4. Vilka skolor fanns det?

Hur många skolor det fanns i din hembygd för ungefär 100 år sedan?

Hur lång kunde skolvägen vara för ett barn?
Fråga någon av de äldre du känner.

Efter att skolan lades ner, vad hände med huset? Vad har man använt skolbyggnaden till?

---

2. Skola

Vad heter skola på de här språken?

Finska _____

Engelska _____

Franska _____

Tyska _____

Spanska _____

_____ (valfritt språk)

3. Intervju

Intervju en person som är född mellan år 1930-1955. Ställ frågor om skolan förr. Du kan t.ex. fråga om dessa saker; skolämnen, raster, skolmat, läxor och kvarsittning. Du kan säkert hitta på frågor själv. Vilka saker är fortfarande likadana i skolan då du jämför förr och nu?

Vill du göra en filmintervju? Ta en titt på [Estrids bokklubb](#) för att få tips på hur du kan göra.

5. Fotografen kommer

A. Klä dig och fixa håret enligt gammaldags stil. Du kan hitta inspiration i Bild och filmarkivet på Skären under fliken Skolan.

Skolfotografen från 1930-talet tog inte alls lika många bilder som vi gör idag, högst ett eller två foton. Det gällde att stå stilla och hålla ögonen öppna. Kanske det är därför många ser stela och stirriga ut på gamla fotografier?

B. Försök återskapa ett gammalt foto.

Du kan ta fotot med mobiltelefonens kamera och redigera fotot i en bildredigerings- app så att fotot ser gammalt ut.

Gör bilden svartvit eller sök efter ett sepiafilter för en äkta gammaldags känsla.

Besök **Skären - Båtbygge samt Gården** detta arbetsblad omfattar flera underrubriker. Följande frågor kan du arbeta med självständigt, i par eller tillsammans med en vuxen.

1. Vilka verktyg?

Skriv upp de verktyg du behöver för att bygga en båt. Sök under Båtbygge på Skärens hemsida

---

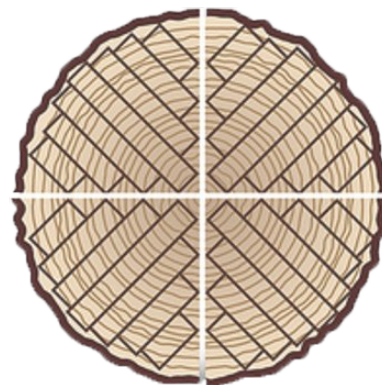
---

2. Båtbygge och virke

I båtverkstaden bygger Runar på en båt. Det bästa virket fås av kvartssågat virke som ni ser på bilden. Runar använder endast de bredaste plankorna. Ur en kvartssågad stock får han då fyra breda plankor. **Hur många träplankor behöver Runar totalt för att klä in båten?** Båtmodellen finner du under fliken Båtbygge.

Hur många träd går det åt till Runars båtbygge?

---

3. Fotouppgift

Det finns ännu gott om lador på våra åkrar, men de blir allt färre. Sök upp en eller flera lador, välj att fotografera från en intressant vinkel. Markera ut en exakt plats så att du kan återvända och fotografera från samma ställe med samma vy.

Målet är att ta minst tre olika fotografier av ladan/ladorna med exakt samma vinkel. Fotografera vid olika årstider, väderförhållanden eller olika tider på dygnet för att få så varierande bilder som möjligt. Lägg inte på något fotofilter eller någon effekt i efterhand

Publicera gärna dina foton på sociala medier, tagga dem med **#österbottenslador #hölador** eller byt ut österbotten mot annan region.

4. Arbetshästen

Idag har vi maskiner till det mesta, men hästen har fyllt många funktioner. Gå in på Skärens hemsida och bekanta dig med Bild och filmarkiv längst ner. Sök främst under rubrikerna Säljakt och Båtbygge. Du kan också finna intressanta filmklipp på [YLE arena](#) om den finska arbetshästen. Vilka uppgifter hade arbetshästen förr?

---

5. Omdesigna ett loft

Besök ett loft, studera hur dent är uppbyggt. Hur skulle man kunna ändra användningen av ett loft? Rita upp idéer på ett papper. Du kan försöka rita tredimensionellt eller som en planritning. Om du vill jobba digitalt kan man göra det i gratisversionen av [Sketchup](#)

Att flytta på gamla stockhus och bodar, riva ner och bygga upp dem igen är verkligen ett miljövänligt alternativ till att bygga upp helt nya byggnader.

..... Rita in ett stim med fiskar som är på väg mot nätet .....
.....

Centret för
livslångt
lärande

VID ÅBO AKADEMI OCH YRKESHÖGSKOLAN NOVA

LEADER

**Aktion
Österbotten**

**KULTUR
ÖSTERBOTTEN**

EJFLU